

تحلیل استاد ایرانی دانشگاه‌های آمریکا

بسته‌های کمک آموزشی آمریکا برای داعش اشتباهی استراتژیک

الکساندر آزادگان
استاد مدیریت
استراتژیک در دانشگاه

یادداشت

شکست سیاست‌های آمریکا در دنیا موضوع تازه‌ای نیست، اما در برخی مناطق همچون غرب آسیا شکست سیاست‌های آمریکا برجسته‌تر به نظر می‌رسد، این در حالی است که آمریکا از نظر اقتصادی هنوز در جهان موقعیت برتری دارد. الکساندر آزادگان، استاد ایرانی‌الصل رشته مدیریت استراتژیک معتقد است سیاست‌های ژئوپلیتیکی آمریکا در منطقه غرب آسیا با شکست مواجه شده است و این کشور در افغانستان، عراق و سوریه شکست خورد، این در حالی است که به تازگی هم دولت آمریکا در صدد است با طرح مساله انتقال سفارت کشورش در سرزمین‌های اشغالی از شهر تل‌آویو به قدس روی شکست‌هایش در سوریه سرپوش بگذارد. این استاد دانشگاه آمریکا که با شبکه پرس‌تی‌وی همکاری دارد، به تازگی سخنرانی‌هایی را از طریق اسکایپ برای تعدادی از دانشجویان دانشگاه خوارزمی انجام داده و به تحلیل اوضاع آمریکا در بخش سیاست‌های داخلی، خارجی و آینده این کشور پرداخته است. روزنامه «فرهیختگان» تصمیم دارد با تلخیص متن این سخنرانی‌ها تحلیل این کارشناس بین‌الملل را منتشر کند، که در ادامه اولین بخش آن را از نظر می‌گذرانید.

به‌عنوان شروع مطلب خودم باید اشاره کنم که موضوع انتقال سفارت آمریکا در سرزمین‌های اشغالی از تل‌آویو به بیت‌المقدس که توسط دونالد ترامپ، رئیس‌جمهور آمریکا به همراه دستیاران وفادارش همچون نیکی هیلی که نماینده دولت او در سازمان ملل مطرح و دنبال می‌شود، یک تاکتیک است. به نظر من نیکی هیلی فردی بسیار آماتور است که سواد بالایی هم ندارد. آنها رفتاری غیرحرفه‌ای در سازمان ملل انجام داده‌اند.

«تلاش عیان در صحن سازمان ملل

در گذشته واشنگتن با بسیاری از کشورها در پشت پرده ارتباط برقرار می‌کرد، اما این‌بار سر قضیه به رسمیت شناخته شدن قدس به‌عنوان پایتخت سرزمین‌های اشغالی هیلی به‌طور علنی کشورها را تهدید کرد. او گفته بود کشورهای که با سیاست واشنگتن هم‌صدانشوند، باید منتظر عواقبی باشند. اینها نشان می‌دهد که دولت آمریکا از نخبگان تشکیل نشده است و هیلی سواد کافی برای وظایفی را که برعهده‌اش گذاشته شده، ندارد.

«تلاش برای نجات یک پایتخت کوچک و خبیث

رژیم صهیونیستی ماهیت خبیثی دارد و ترامپ در حالی از سیاست‌های تل‌آویو که یک شهر کوچک است، حمایت می‌کند که نظام آمریکا خودش در حال سقوط است. آمریکا در حالی وارد معرکه حمایت از اسرائیل شده است که برایش گران تمام شده و تصمیم‌های استراتژیکی غلط گرفته است. هر کشوری هم که چنین تصمیم‌های غلطی بگیرد، بعدها باید تاوان آن را بپردازد.

«یک اصل بدون استثنا

یک اصل در مسائل بین‌الملل وجود دارد که استثناپذیر نیست، مبنی‌بر اینکه هر دولتی که تصمیم غلطی بگیرد، باید تاوانش را بپردازد. در این اصل هیچ کشوری حالت متفاوت ندارد، یعنی چه آمریکا و حتی ایران اگر مرتکب اشتباه در تصمیم‌های استراتژیک خود شوند، در آینده گریبان‌شان گرفته می‌شود، بنابراین دولت ایران هم اگر در جایگاه خودش تصمیم‌های اشتباهی بگیرد، باید منتظر عواقب آن باشد. همان‌طور که آمریکا امروز تاوان اشتباه‌های گذشته را می‌پردازد.

امروز آمریکا عواقب سنگین تصمیم‌گیری‌های اشتباه جرج بوش پسر را درخصوص حمله به افغانستان و عراق می‌پردازد، در حالی که از زمان ورود آمریکا به افغانستان ۱۶ سال می‌گذرد. بعد از آن هم آمریکا در سال ۲۰۰۳ با حمله به عراق وارد یک جنگ اشتباه شد، در حالی که روز اول فروردین این جنگ به راه افتاد و انتخاب این روز نیز هرگز تصادفی نبود، اما بعد از چند سال جنگ ادامه پیدا کرد و در سال ۲۰۱۱ وارد جنگ سوریه شد، در حالی که آمریکا مرتکب اشتباهات مکرری شد.

«پایگاه‌های غیرمجاز آمریکایی

آمریکا هنگامی که خود را در جنگ عراق بازنده دید، تصمیم گرفت جنگ «پراکسی» راه بیندازد. باید بگویم که واشنگتن در جنوب سوریه پایگاه‌های غیرمجازی دارد. آمریکا حتی به‌طور غیرقانونی و از طریق ارتباط با اردن در جنوب سوریه پایگاه زده است. این پایگاه‌های نظامی توسط دولت آمریکا حمایت مالی می‌شوند.

«بسته‌های کمک‌آموزشی آمریکا برای داعش

حتی نیروهای داعش که عملیات مسلحانه‌ای در سوریه و عراق انجام دادند، در همین پایگاه‌های نظامی آمریکا تربیت شده‌اند. البته نمی‌توان نام رفتارهای وقیحانه داعش را در عراق و سوریه تربیت نظامی گذاشت. نکته‌ای که نباید فراموش کرد این است که نیروهای داعش هنوز در عراق و سوریه از طریق معبرهایی که آمریکا برایشان ایجاد کرده، ارتباط خود را با پایگاه‌های غیرقانونی نظامی حفظ کرده‌اند. هرچند داعش بالاخره تمام می‌شود، مساله سوریه تازه در حال شکل‌گیری است و همه ما می‌دانیم که داعش تمام می‌شود. این گروه بین ۳۰ تا ۸۰ هزار جنگجو داشت.

«چتر هوایی آمریکا برای داعش

داعش زمانی که در سوریه و عراق قدرت داشت، با کمک پایگاه‌های غیرقانونی آمریکایی تاحدی مورد حمایت قرار می‌گرفت که جنگنده‌های هوایی روسی قادر نبودند به مواضع آنها حمله کنند. چنانچه یک هواپیمای جت روسی تصمیم می‌گرفت به مواضع داعش در خاک سوریه حمله کند، مورد اصابت قرار می‌گرفت.

«تولد داعش جدید

در حال حاضر هم داعش و اعضای آنها در حال تقسیم شدن هستند، با این حال گروه‌های کرد سوری و عراقی بسیاری به آنها ملحق شده‌اند و مجموع این گروه‌ها در حال آموزش دیدن و ساماندهی مجدد توسط آمریکاییان هستند تا گروه تروریستی داعش مجدداً احیا شود.

«مانورهای رسانه‌ای روسیه

روسیه در شرایط فعلی که مساله تمرکز جدید تروریست‌ها را در منطقه مشاهده می‌کند، مانورهایی می‌دهد. از طرفی تعدادی از سربازان خود را از سوریه خارج می‌کند، اما به‌طور کامل از خاک سوریه بیرون نمی‌رود. مسکو به تازگی توانسته در منطقه غرب آسیا برای خود پایگاهی دست و پا کند، بنابراین ترک منطقه توسط نیروهای روسیه محقق نمی‌شود. یکی از اقدامات روسیه برای آینده این است که پایگاه دریایی خود در خاک سوریه را تقویت کند. البته روسیه به مانور رسانه‌ای خود درباره اینکه نیروهای نظامی‌اش را از خاک سوریه خارج می‌کند، ادامه خواهد داد. این مانور رسانه‌ای بعد از آن شکل گرفت که ولادیمیر پوتین، رئیس‌جمهور روسیه اعلام کرد مسکو درصدد فراخواندن سربازان خود از خاک سوریه است.

«ایران خواهان ماندن روسیه در سوریه

ایران هم یکی از کشورهایی است که خواهان حضور روسیه در خاک سوریه است. همچنین ایران تمایل

دارد در جنوب شرقی سوریه پایگاه نظامی داشته باشد، چراکه به این ترتیب نفوذ ایران تا نزدیک سرزمین‌های اشغالی می‌رسد و در مقابل رژیم صهیونیستی دست برتر را پیدا می‌کند.

«اعلام نشدن رسمی فعالیت نظامی ایران

در سوریه سازمان ملل تاکنون به‌طور رسمی اعلام نکرده است که ایران قصد دارد در خاک سوریه پایگاه نظامی تأسیس کند تا در همسایگی رژیم صهیونیستی استقرار پیدا کند.

«نگرانی رژیم صهیونیستی

اسرائیلی‌ها از سال ۱۹۶۰ در سرزمین‌های اشغالی دست‌اندازی کرده‌اند، به‌طوری که هم‌اکنون به شهر بیت‌المقدس رسیده‌اند، اما در عرصه سیاست خارجی اقدام به فعالیت‌هایی می‌کنند. در این باره می‌توان گفت پرونده‌هایی که نیکی هیلی دنبال می‌کند، از جمله موضوعاتی است که اسرائیل در مورد آن نگران است. اسرائیل از تحولاتی که در سوریه اتفاق می‌افتد، به‌شدت نگران است. برای همین چند روز پیش حمله هوایی را به خاک سوریه ترتیب داد.

«سناریوهای ساخت یک پایگاه نظامی

کار ساخت پادگان نظامی در سوریه که برای اسرائیل گران تمام شده است، با سرعت پیش می‌رود. در مورد ساخت این پادگان چند سناریو مطرح است؛ اول آنکه روسیه مستقیم در نزدیک مرزهای رژیم صهیونیستی اقدام به ساخت چنین پادگانی کرده است یا اینکه ایران و سوریه اقدام به ساخت چنین پایگاه نظامی می‌کنند. در هر صورت زمانی که این پایگاه نظامی به بهره‌برداری برسد، وضعیت آشفته‌ای برای آمریکا و هم‌پیمان‌های این کشور ایجاد می‌شود. تحلیل محتوایی صحبت‌های نیکی هیلی در چند وقت اخیر نشان می‌دهد که واشنگتن در حال حاضر از تحولات شکل گرفته علیه آمریکا آشفته است.

«ترامپ، نماینده جنگ‌طلبان

ترامپ نماینده طبقه‌ای از جامعه آمریکا است که «گمشده» محسوب می‌شود. ترامپ به واقع نماینده گروهی از جامعه آمریکاست که بی‌سواد هستند و فقط شور جنگ‌طلبی دارند. آنها هنوز هم باور دارند که آمریکا کشوری با موقعیت استثنایی در دنیاست. البته آمریکا از نظر تکنولوژی و منابع طبیعی دارای موقعیت خاص و متنازی در جهان است، اما از نظر مسائل ژئوپلیتیکی آن موقعیت استثنایی که طرفداران ترامپ آن را باور دارند، در واقعیت صحت ندارد. آمریکا از نظر مسائل ژئوپلیتیکی در منطقه غرب آسیا شکست‌خورده محسوب می‌شود.

«بزرگ‌ترین جنگ ناتمام آمریکا

آمریکا در سال ۲۰۰۱ وارد جنگ در افغانستان شد؛ جنگی که بزرگ‌ترین جنگ تاریخ آمریکاست و هنوز هم تمام نشده است. همچنین آمریکا در جنگ با عراق هم متحمل شکست سنگینی شد، به‌طوری که مجبور شد تمام نیروهایش را شبانه از خاک عراق خارج کند.

«ایران پیروز جنگ آمریکا و عراق

شکست آمریکا در عراق در حالی صورت گرفت که موقعیت برتر را برای ایران ایجاد کرد و دو کشور به یکدیگر نزدیک شدند. آمریکا نمی‌خواست اقرار کند که در عراق شکست خورده است و برای همین هم آتش جنگ را در سوریه شعله‌ور کرد. در سوریه تمام گروه‌ها را به جان یکدیگر انداختند.

«سیاست‌های مشکوک در اروپا

سیاست‌های اشتباه آمریکایی نه تنها در منطقه غرب آسیا دنبال شد، بلکه در اروپا هم آنها متحمل شکست‌هایی شده‌اند. همه می‌دانیم پروژه ایجاد گسست در اتحادیه اروپا یک رفتار سیاسی بود و این روند هم سبب شده است که انگلیس با زیرکی به دنبال خروج از اتحادیه باشد. در حالی که یونان به‌عنوان متهم‌ترین کشور نمادین اروپایی از اجرای پروژه گسست در اتحادیه اروپا متحمل خسارت‌های فراوانی شده و این کشور در معرض فروپاشی

قرار گرفته است. یونان به‌طور جدی تسلیم پروژه گسست در اتحادیه اروپا شد و تصمیم گرفت از این اتحادیه خارج شود، آلمان اجازه نداد.

«گردونه خروج از اتحادیه اروپا

با وجودی که آلمان اجازه نداد پروژه گسست در اتحادیه اروپا شکل عملیاتی به خود بگیرد و یونان را نجات داد، در آینده نوبت ایتالیا، اسپانیا و پرتغال خواهد بود. البته ایرلند هم کاندیدای دیگر این پروژه است. هرچند ایرلند از سال ۲۰۰۸ به دلیل دخالت آمریکا و حراج املاک در این کشور در معرض سقوط قرار گرفت. از این جهت موقعیت این کشور برای خروج از اتحادیه اروپا با سایر کشورها تفاوت دارد.

«جایگاه واقعی آمریکا

واشنگتن هم‌اکنون در دنیا موقعیت برتری ندارد. هرچند در تکنولوژی این کشور قدرت فراوانی دارد. اگر بخواهیم موقعیت آمریکا در جهان را با صداقت بررسی کنیم، باید بگوییم این کشور از نظر اقتصادی در دنیا موقعیت برتر را دارد، اما در داخل این کشور رکود تجربه می‌شود. وضعیت رکود هم در این کشور تا ۲۵ سال آینده ادامه خواهد داشت.

«استمرار سلسله وابستگی دلاری به آمریکا

برتری موقعیت اقتصادی آمریکا در ۲۵ سال آینده درحالی دنبال خواهد شد که آمریکا با اقتصاد ۱۸/۵ تریلیون دلاری بسیاری از کشورهای دنیا را با دلار به خود وابسته نگاه خواهد داشت. اما کره شمالی به دلیل اتکایش به پول داخلی از بوغ وابستگی به آمریکا خارج خواهد شد. کشورهای نفت‌خیز هم به آمریکا وابسته‌تر خواهند شد، چراکه دلار آمریکا در عمل نفت را به‌عنوان ارزشمندترین منبع طبیعی در جهان هویتش را تحمیل خواهد کرد و نفت همان ارزش دلار را خواهد گرفت.

«چین آماده مقابله با آمریکا

در آینده چین و آمریکا با یکدیگر به رقابت خواهند پرداخت. هرچند این دو کشور با یکدیگر هم‌دست هستند. اگر به دلایل رشد چین نگاه کنیم ملاحظه می‌کنیم که رشد این کشور مرون انتقال سرمایه از آمریکا بوده است. با این حال چینی‌ها مردم زبرکی هستند و خودشان را برای رفتار قهرآمیز آمریکا آماده می‌کنند، تا اگر روزی آنها سرمایه خود را از چین خارج کنند آماده مقابله باشند. هم‌اکنون نیز خرید طلا توسط چین افزایش پیدا کرده است تا برای مقابله با آمریکا اقتصاد این کشور سقوط نکند. هند نیز به روشی مشابه خود را آماده رفتارهای سختگیرانه آمریکا کرده است.

«توهم توطئه آمریکا

واشنگتن درگیر یک توهم توطئه شده و بر این باور است که ارزش دلار در حال سقوط است. در حالی که آمریکایی‌ها بر اساس همین توهم قصد دارند بعد از ارزش دلار در جهان جنگ بزرگی به ابعاد یک جنگ جهانی به راه بیندازند. متعقد که ارزش دلار سقوط نخواهد کرد، اما با فرض اینکه این اتفاق بیفتد کشورهای جهان وارد جنگ جهانی سوم نخواهند شد، چراکه منافع آنها به خطر می‌افتد. کشورهایی چون روسیه، چین و هند به‌عنوان برترین کشورهای اقتصادی جهان جنگ جهانی سوم را در تضاد با منافع خود می‌بینند.

«سبقت قطب شرق از آمریکا

آمریکا از سال ۲۰۰۸ درگیر یک رکود است و امروز قریب به ۱۰ سال از این دوران می‌گذرد. در حالی که کشورهایی چون روسیه، چین و هند از نظر اقتصادی رشد زیادی داشته‌اند. رشد آنها شتابان بوده است و منافع ملی

آنها مانع از این می‌شود که این کشورها گزینه جنگ را برگزینند. با این حساب اگر در جهان مناقشه‌ای شکل بگیرد که واشنگتن آن را به راه بیندازد، خیلی زود جمع و جور می‌شود.

«آری و نه اب‌قدرت‌ها به جنگ اسرائیل

اگر بین ایران و اسرائیل جنگ در بگیرد، این جنگ دامنه‌دار نخواهد شد و به صورت منطقه‌ای و کوتاه‌مدت است، چراکه چنین جنگی نه به نفع آمریکاست و نه برای چین منفعتی در پی خواهد داشت. البته اگر جنگ بین ایران و اسرائیل شروع شود، به‌واسطه بالا رفتن ارزش دلار چینی‌ها منصرف می‌شوند. هرچند در مقابل روسیه که از راه فروش منابع طبیعی چون نفت و گاز درآمد کسب می‌کند با بالا رفتن قیمت دلار و قیمت نفت از وقوع جنگ این کشور با وجودی که منابعی طبیعی چون نفت دارد، منفعت می‌برد. این قضیه برای هند برعکس است، یعنی این کشور با وجودی که قیمت این ماده در دنیا بالا باشد، از بالا رفتن قیمت آن به دلیل جنگ استقبال نمی‌کند، چراکه مانند چین با بالا رفتن قیمت نفت را در تضاد با رشد اقتصادی‌شان می‌بیند.

«آغاز فعالیت چاه‌های نفت آمریکا با جنگ

آمریکا با وقوع جنگ در منطقه غرب آسیا و بالا رفتن قیمت نفت استخراج و بهره‌برداری از نفت خود را شروع خواهد کرد، چراکه استخراج نفت در این کشور هنگامی مقرون به‌صرفه است که قیمت این ماده در دنیا بالا باشد. آمریکا برای ضربه زدن به سیاست‌های اقتصادی ایران به‌ویژه در بخش نفتی تلاش می‌کند. این رفتار آمریکا حتی به‌ضرر تولیدکنندگان نفت در داخل این کشور هم شده است. با این حال این کشور با همراهی عربستان سعودی می‌خواهد بر اقتصاد ایران و روسیه اثر منفی بگذارد.

«نزدیکی روسیه به عربستان با گزینه نفت

روسیه برای مقابله با سیاست‌های اقتصادی آمریکا در بخش نفتی توافقی را با عربستان سعودی انجام داده است. البته این توافق میان دو کشور هنگامی کارامدی دارد که قیمت نفت و ارزش دلار بالا باشد.

عربستان سعودی هنگامی که امریکا چون آرامکو به‌عنوان یک شرکت عمومی و دولتی باشد، قیمت سهام آن را بالا می‌برد تا بتواند برای خود درآمد کسب کند. آمریکا نیز هم‌دست عربستان است.

«عقبگرد به قرن ۱۹

آمریکا در هماهنگی با عربستان اگر بخواهد به تولیدکننده‌های داخلی‌اش اجازه استخراج بدهد به بزرگ‌ترین تولیدکننده نفت جهان مبدل می‌شود. در این شرایط جهان با یک عقبگرد به قرن ۱۹ مواجه خواهد شد. در حالی که در آن زمان برادران راکفلر در پنسیلوانیا نفت را کشف کردند، اما آنها اجازه دادند که کشورهای دیگر هم برند نفتی خود را داشته باشند. حتی آنها تکنولوژی‌های مرتبط با بهره‌برداری نفت را به کشورهای دیگر بفروشتند. آنها می‌دانستند اگر روزی تمام کشورهای دنیا نفت خود را به فروش برسانند مجبور خواهند بود تا به آمریکا مراجعه کنند.

«بهانه محیط‌زیستی

در شرایط کنونی که مسائل زیست‌محیطی کره زمین مطرح شده است، کشورها به دنبال راهکاری هستند که بتوانند از مصرف نفت و گاز خلاص شوند. این وضعیت هم برای دو کشور آمریکا و روسیه منافی را به همراه خواهد آورد، چراکه با قیمت پایین‌تری می‌توانند خرید خود را انجام دهند. به‌خصوص این وضعیت در قیمت گاز برای این دو کشور سود زیادی را به همراه خواهد آورد، زیرا آمریکا و روسیه در مجموع ۴۰ درصد منابع گاز جهان را در اختیار دارند. این در حالی است که سهم ایران و قطر در منابع گاز طبیعی بسیار زیاد است.

پرونده‌هایی که نیکی هیلی دنبال می‌کند، از جمله موضوعاتی است که اسرائیل در مورد آن نگران است. اسرائیل از تحولاتی که در سوریه اتفاق می‌افتد، به‌شدت نگران است. برای همین چند روز پیش حمله هوایی را به خاک سوریه ترتیب داد

پرونده‌هایی که نیکی هیلی دنبال می‌کند، از جمله موضوعاتی است که اسرائیل در مورد آن نگران است. اسرائیل از تحولاتی که در سوریه اتفاق می‌افتد، به‌شدت نگران است. برای همین چند روز پیش حمله هوایی را به خاک سوریه ترتیب داد